Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. vasario 11 d.* [i]

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – SESV 45 straipsnis – Laisvas darbuotojų judėjimas – SESV 49 straipsnis – Įsisteigimo laisvė – SESV 56 straipsnis – Laisvė teikti paslaugas – Uosto veiklos vykdymas – Uosto darbininkai – Teisė verstis tam tikra profesija ir įdarbinimas – Uosto darbininkų pripažinimo tvarka – Uosto darbininkai, neįeinantys į nacionalinės teisės aktuose numatytą kontingentą – Ribojimas pagal darbo sutarties trukmę – Uosto darbininkų judumas iš vienos uosto teritorijos į kitą – Logistinį darbą atliekantys darbuotojai – Saugos sertifikatas – Privalomieji bendrojo intereso pagrindai – Sauga uosto teritorijose – Darbuotojų apsauga – Proporcingumas“

Sujungtose bylose C-407/19 ir C-471/19

dėl *Raad van State* (Valstybės Taryba, Belgija) 2019 m. gegužės 16 d. sprendimu (C-407/19) ir *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas, Belgija) 2019 m. birželio 6 d. sprendimu (C-471/19), kuriuos Teisingumo Teismas gavo atitinkamai 2019 m. gegužės 24 d. ir birželio 20 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų dviejų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Katoen Natie Bulk Terminals NV,

General Services Antwerp NV

prieš

Belgische Staat (C-407/19)

ir

Middlegate Europe NV

prieš

Ministerraad (C-471/19),

dalyvaujant

Katoen Natie Bulk Terminals NV,

General Services Antwerp NV,

Koninklijk Verbond der Beheerders van Goederenstromen (KVBG) CVBA,

MVH Logistics en Stuwadoring BV,

* Proceso kalba: nyderlandų.

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Vilaras (pranešėjas), teisėjai N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin ir K. Jürimäe,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *General Services Antwerp NV*, *Katoen Natie Bulk Terminals NV* ir *Middlegate Europe NV*, atstovaujamų *advocaten* M. Lebbe ir E. Simons,

– Belgijos vyriausybės, atstovaujamos L. Van den Broeck, M. Jacobs ir C. Pochet, padedamų *advocaten* P. Wytinck, D. D'Hooghe ir T. Ruys,

– Europos Komisijos, atstovaujamos A. Nijenhuis, S. L. Kalėdos ir B.-R. Killmann,

susipažinęs su 2020 m. rugsėjo 10 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl SESV 34, 35, 45, 49, 56, 101, 102 straipsnių ir 106 straipsnio 1 dalies (byla C-407/19) ir dėl SESV 49 ir 56 straipsnių, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 15 ir 16 straipsnių ir lygybės principo (byla C-471/19) išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant *Katoen Natie Bulk Terminals NV* ir *General Services Antwerp NV* ginčą su *Belgische Staat* (Belgijos valstybė) (byla C-407/19) ir *Middlegate Europe NV* ginčą su *Ministerraad* (Ministrų Taryba, Belgija) (byla C-471/19) dėl tam tikrų Belgijos teisės nuostatų, reglamentuojančių uosto darbo organizavimą, galiojimo, konkrečiai – dėl jų atitikties Sąjungos teisei.

Belgijos teisė

Darbo sutarčių įstatymas

3 Belgijos teisėje darbo sutartims, be kita ko, sudaromoms su fizinį darbą dirbančiais darbininkais, taikoma bendra tvarka yra įtvirtina 1978 m. liepos 3 d. *wet betreffende de arbeidsovereenkomsten* (Darbo sutarčių įstatymas, *Belgisch Staatsblad*, 1978 m. rugpjūčio 22 d., p. 9277).

Įstatymas dėl uosto darbo organizavimo

4 Pagrindinių bylų aplinkybėms taikytinos redakcijos 1972 m. birželio 8 d. *wet betreffende de havenarbeid* (Įstatymas dėl uosto darbo organizavimo, *Belgisch Staatsblad*, 1972 m. rugpjūčio 10 d., p. 8826) (toliau – Įstatymas dėl uosto darbo organizavimo) 1 straipsnyje numatyta:

„Niekas neturi teisės leisti uosto teritorijose atlikti uosto darbus kitiems darbuotojams nei pripažinti uosto darbininkai.“

5 Šio įstatymo 2 straipsnyje nustatyta:

„Taikant šį įstatymą galioja uosto teritorijų ir darbų apibrėžimas, Karaliaus nustatytas <…>“

6 Šio įstatymo 3 straipsnis suformuluotas taip:

„Karalius, gavęs už atitinkamą uosto teritoriją atsakingos paritetinės komisijos nuomonę, nustato uosto darbininkų pripažinimo sąlygas ir tvarką.

<…>“

7 Šio įstatymo 3bis straipsnyje nurodyta:

„Karalius, gavęs už atitinkamą uosto teritoriją atsakingos paritetinės komisijos nuomonę, gali įpareigoti toje teritorijoje uosto darbininkus samdančius darbdavius prisijungti prie jo patvirtintos darbdavių organizacijos, kuri, kaip įgaliotoji organizacija, vykdo visas pareigas, pagal teisės aktus dėl individualių ir kolektyvinių darbo sutarčių ir socialinės apsaugos teisės aktus kylančias darbdaviams dėl uosto darbininkų įdarbinimo.

Tam, kad pirmesnėje pastraipoje nurodyta darbdavių organizacija būtų patvirtinta, jos nariai turi būti dauguma suinteresuotųjų darbdavių.“

1973 m. Karaliaus dekretas

8 Pagrindinių bylų aplinkybėms taikytinos redakcijos 1973 m. sausio 12 d. *koninklijk besluit tot oprichting en tot vaststelling van de benaming en van bevoegdheid van het Paritair Comité van het havenbedrijf* (Karaliaus dekretas dėl uosto paritetinės komisijos įsteigimo ir jos pavadinimo bei kompetencijos nustatymo, *Belgisch Staatsblad*, 1973 m. sausio 23 d., p. 877) (toliau – 1973 m. Karaliaus dekretas) 1 straipsnyje nustatyta:

„Įsteigiama paritetinė komisija „Paritetinė uostų komisija“, kuri (kompetentinga spręsti darbuotojų apskritai ir jų darbdavių klausimus) ir skirta:

visiems darbuotojams ir jų darbdaviams, kurie uosto teritorijose:

A. atlieka uosto darbus, kaip pagrindinę ar papildomą veiklą, t. y. tvarko jūrų ar vidaus vandenų laivais, geležinkelių vagonais ar sunkvežimiais gabenamas prekes, ir dėl šių prekių teikia papildomas paslaugas, susijusias su prekių importu, eksportu arba vežimu tranzitu, neatsižvelgiant į tai, ar tokia veikla vykdoma dokuose, vandens keliuose, krantinėje ar patalpose, taip pat atlieka bet kokį prekių, gabenamų jūrų ar vidaus vandenų laivais į pramonės įmonių dokus arba iš jų, tvarkymą.

Vartojamos tokios sąvokų apibrėžtys:

1. Prekių tvarkymas:

a) prekės – tai visos prekės, įskaitant konteinerius ir transporto priemones, išskyrus:

– piltinės naftos, naftos produktų (skystų) ir skystos žaliavos, skirtos naftos perdirbimo gamykloms, chemijos pramonei ir sandėliavimo bei perdirbimo naftos įrenginiuose veiklai, vežimą;

– žvejybos laivų atgabentas žuvis,

– suslėgtąsias ir nefasuotas suskystintąsias dujas;

b) tvarkymas – tai važtos vienetų pakrovimas, iškrovimas, sukrovimas, atlaisvinimas, perkėlimas iš vienos vietos į kitą, nefasuotų prekių iškrovimas ir paruošimas, klasifikavimas, rūšiavimas, kalibravimas, krovimas į rietuves, rietuvių iškrovimas, surinkimas ir išrinkimas.

2. Su šiomis prekėmis susijusios papildomos paslaugos – tai ženklinimas, svėrimas, matavimas, kubatūros nustatymas, tikrinimas, priėmimas, saugojimas (išskyrus saugojimo paslaugas, kurias bendrovės, priskirtos „Paritetinės apsaugos ir (arba) priežiūros paslaugų komisijos“ kompetencijai, teikia „Paritetinei uostų komisijai“ atskaitingų bendrovių vardu), pristatymas, mėginių ėmimas, plombavimas, prišvartavimas ir atšvartavimas.

<…>“

2004 m. Karaliaus dekretas

9 Iki pakeitimo, padaryto 2016 m. liepos 10 d. *koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 juli 2004 betreffende de erkenning van havenarbeiders in de havengebieden die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid* (Karaliaus dekretas, kuriuo iš dalies keičiamas 2004 m. liepos 5 d. Karaliaus dekretas dėl uosto darbininkų pripažinimo uosto teritorijose, patenkančiose į 1972 m. birželio 8 d. Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo taikymo sritį, *Belgisch Staatsblad*, 2016 m. liepos 13 d., p. 43879, toliau – 2016 m. Karaliaus dekretas), 2004 m. liepos 5 d. *koninklijk besluit betreffende de erkenning van havenarbeiders in de havengebieden die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid* (Karaliaus dekretas dėl uosto darbininkų pripažinimo uosto teritorijose, patenkančiose į 1972 m. birželio 8 d. Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo taikymo sritį, *Belgisch Staatsblad*, 2004 m. rugpjūčio 4 d., p. 58908) 2 straipsnyje buvo numatyta:

„Pripažinus uosto darbininkus, jie priskiriami arba prie „bendrojo kontingento“, arba prie „logistikos kontingento“.

Prie bendrojo kontingento priskirtiems uosto darbininkams pripažinta teisė dirbti bet kurį uosto darbą, kaip tai suprantama pagal [1973 m. Karaliaus dekreto] 1 straipsnį.

Prie logistikos kontingento priskirtiems uosto darbininkams pripažinta teisė dirbti uosto darbą, kaip tai suprantama pagal [1973 m. Karaliaus dekreto] 1 straipsnį, tose vietose, kur prekės, ruošiant jas tolesniam paskirstymui ar išsiuntimui, transformuojamos ir dėl to netiesiogiai įgyja įrodomos pridėtinės vertės.“

10 Karaliaus dekrete dėl uosto darbininkų pripažinimo uosto teritorijose, patenkančiose į 1972 m. birželio 8 d. Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo taikymo sritį, iš dalies pakeistame 2016 m. Karaliaus dekretu (toliau – 2004 m. Karaliaus dekretas), be kita ko, sąvoka „kontingentas“ buvo pakeista sąvoka „grupė“. 2004 m. Karaliaus dekreto 1 straipsnyje numatyta:

„§ 1. Kiekvienoje uosto teritorijoje uosto darbininkus pripažįsta paritetiniais pagrindais sudaryta komisija (toliau – administracinė komisija), įsteigta už atitinkamą uosto teritoriją atsakingoje paritetinėje pakomisėje.

Šią administracinę komisiją sudaro:

1° pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas;

2° keturi nuolatiniai nariai ir keturi pakaitiniai nariai, paskirti darbdavių organizacijų, kurioms atstovaujama paritetinėje pakomisėje;

3° keturi nuolatiniai nariai ir keturi pakaitiniai nariai, paskirti darbuotojų organizacijų, kurioms atstovaujama paritetinėje pakomisėje;

4° vienas ar keli sekretoriai.

Administracinės komisijos veiklai taikomos 1969 m. lapkričio 6 d. Karaliaus dekreto, kuriuo nustatomos bendrosios paritetinių komisijų ir pakomisių veiklos taisyklės, nuostatos ir specialiosios taisyklės, numatytos šio Karaliaus dekreto 10 straipsnyje.

§ 2. Prašymas dėl pripažinimo kompetentingai paritetinei pakomisei pateikiamas raštu, naudojantis šiam tikslui skirta forma.

Prašyme nurodoma, ar jis pateiktas siekiant įsidarbinti kaip grupės nariui, ar ne.

§ 3. Nukrypstant nuo 1 dalies [pirmos] pastraipos, darbuotojų, kurie, kaip tai suprantama pagal [1973 m. Karaliaus dekreto] 1 straipsnį, atlieka darbus tose vietose, kur prekės, ruošiant jas tolesniam paskirstymui ar išsiuntimui, transformuojamos ir dėl to netiesiogiai įgyja įrodomos pridėtinės vertės, ir kurie turi saugos sertifikatą, vadinamą „logistikos darbuotojų“ sertifikatu, saugos sertifikatas prilygsta pripažinimui, kaip jis suprantamas pagal [Įstatymą dėl uosto darbo organizavimo].

Su darbuotoju darbo sutartį sudaręs darbdavys paprašo saugos sertifikato, kad būtų galima vykdyti pirmesnėje pastraipoje numatytą veiklą; sertifikatas išduodamas pateikus asmens tapatybės dokumentą ir darbo sutartį. Šios procedūros tvarka nustatoma kolektyvinėje darbo sutartyje.

11 Šio Karaliaus dekreto 2 straipsnyje nustatyta:

„§ 1. Pripažinus 1 straipsnio 1 dalies [pirmoje] pastraipoje numatytus uosto darbininkus, jie yra įtraukiami arba neįtraukiami į uosto darbininkų grupę.

Pripažįstant darbininkus tam, kad jie būtų įtraukti į grupę, atsižvelgiama į darbo jėgos poreikį.

§ 2. Uosto darbininkų, kurie įdarbinti kaip grupės darbininkai, pripažinimas galioja terminuotą arba neterminuotą laikotarpį.

Taisyklės dėl pripažinimo galiojimo laikotarpio nustatomos kolektyvinėje sutartyje.

§ 3. Į grupę neįtraukti uosto darbininkai įdarbinami sudarius darbo sutartį pagal <…> Įstatymą dėl darbo sutarčių.

Pripažinimas galioja tik šios darbo sutarties galiojimo laikotarpiu.“

12 Šio Karaliaus dekreto 4 straipsnis suformuluotas taip:

„§ 1. Siekiant asmenį pripažinti uosto darbininku, kaip nurodyta 1 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje, taikomos šios sąlygos:

<…>

2° išorinė prevencijos ir saugos darbe tarnyba, kuriai priklauso pagal [Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo] 3bis straipsnį įgaliotąja paskirta darbdavių organizacija, turi būti pripažinusi asmenį pagal sveikatos būklę tinkamu dirbti uosto darbą;

3° asmuo turi būti išlaikęs psichotechninius egzaminus, surengtus organo, kurį šiuo tikslu paskyrė pagal [Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo] 3bis straipsnį įgaliotąja pripažinta darbdavių organizacija; šių egzaminų tikslas – patikrinti, ar kandidatas į uosto darbininkus yra pakankamai nuovokus ir jo asmeninės savybės bei motyvacija yra tinkamos, kad baigęs mokymus jis galėtų atlikti uosto darbininko funkcijas;

<…>

6° asmuo turi būti tris savaites lankęs parengiamuosius darbo saugos ir kvalifikacijos įgijimo kursus ir išlaikęs baigiamąjį egzaminą. Kompetentinga institucija gali nustatyti kokybės reikalavimus, kuriuos turi atitikti mokymai; jie gali būti rengiami savo nuožiūra;

7° per pastaruosius penkerius metus neturi būti panaikintas asmens pripažinimas uosto darbininku pagal šio dekreto 7 straipsnio [pirmos] pastraipos 1° ar 3° punktus;

8° 2 straipsnio 3 dalyje nurodytų uosto darbininkų pripažinimo atveju toks asmuo taip pat turi turėti darbo sutartį.

§ 2. Uosto darbininko pripažinimas galioja kiekvienoje uosto teritorijoje, kurią Karalius nustato pagal 1968 m. gruodžio 5 d. Įstatymo dėl kolektyvinių sutarčių ir paritetinių komisijų 35 ir 37 straipsnius.

Sąlygos ir tvarka, [pagal kurias] uosto darbininkas gali būti įdarbintas kitoje uosto teritorijoje nei ta, kurioje jis yra pripažintas, nustatomos kolektyvinėje sutartyje.

Pagal [Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo] 3bis straipsnį įgaliotąja paskirta darbdavių organizacija išlieka įgaliota ir tuo atveju, kai uosto darbininkas dirba ne toje uosto teritorijoje, kurioje buvo pripažintas.

§ 3. Taikant šį Karaliaus dekretą uosto darbininkams, kurie gali įrodyti, kad kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje atitinka lygiavertes darbo uoste sąlygas, minėtos sąlygos nebetaikomos.

§ 4. Prašymai dėl pripažinimo ir jo galiojimo pratęsimo pateikiami administracinei komisijai ir ji juos nagrinėja.“

13 To paties Karaliaus dekreto 13/1 straipsnyje nustatyta:

„1. [Laikotarpiu iki 2017 m. birželio 30 d.] 2 straipsnio 3 dalies [antroje] pastraipoje numatytos darbo sutartys turi būti sudaromos neterminuotam laikotarpiui.

2. [Nuo 2017 m. liepos 1 d. iki 2018 m. birželio 30 d.] 2 straipsnio 3 dalies [antroje] pastraipoje numatytos darbo sutartys turi būti sudaromos ne trumpesniam kaip 2 metų laikotarpiui.

3. [Nuo 2018 m. liepos 1 d. iki 2019 m. birželio 30 d.] 2 straipsnio 3 dalies [antroje] pastraipoje numatytos darbo sutartys turi būti sudaromos ne trumpesniam kaip 1 metų laikotarpiui.

4. [Nuo 2019 m. liepos 1 d. iki 2020 m. birželio 30 d.] 2 straipsnio 3 dalies [antroje] pastraipoje numatytos darbo sutartys turi būti sudaromos ne trumpesniam kaip 6 mėnesių laikotarpiui.“

14 2004 m. Karaliaus dekreto 15/1 straipsnyje numatyta:

„Taikant šį Karaliaus dekretą:

1° pagal buvusio 2 straipsnio [antrą pastraipą] pripažinti uosto darbininkai *ipso jure* yra pripažįstami į grupę įtrauktais uosto darbininkais remiantis 2 straipsnio 1 dalimi, nepažeidžiant šio dekreto 5–9 straipsnių;

2° pagal buvusio 2 straipsnio [trečią pastraipą] pripažinti uosto darbininkai *ipso jure* yra prilyginami 1 straipsnio 3 dalyje nurodytiems logistikos darbuotojams, nepažeidžiant šio dekreto 5–9 straipsnių.“

Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

Byla C-407/19

15 *Katoen Natie Bulk Terminals* ir *General Services Antwerp* yra dvi Belgijoje įsteigtos bendrovės, kurių veikla Belgijoje ir užsienyje apima uosto darbus.

16 2016 m. rugsėjo 5 d. šios dvi bendrovės byloje C-407/19 pareiškė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme – *Raad van State* (Valstybės Taryba, Belgija) – ieškinį dėl 2016 m. Karaliaus dekreto panaikinimo.

17 Šis Karaliaus dekretas buvo priimtas po to, kai 2014 m. kovo 28 d. Europos Komisija nusiuntė Belgijos Karalystei oficialų pranešimą; jame buvo nurodyta, kad joje galiojanti uosto darbo reglamentavimo tvarka pažeidžia SESV 49 straipsnį. Komisija iš esmės nurodė, kad Belgijoje galiojanti uosto darbininkų įdarbinimo reglamentavimo tvarka atgraso užsienio įmones nuo padalinių steigimo Belgijoje, nes jos negali laisvai pasirinkti darbuotojų ir privalo pasitelkti pripažintus uosto darbininkus net ir logistikos užduotims, kurie, be to, gali dirbti tik apibrėžtoje geografinėje zonoje. Priėmus 2016 m. Karaliaus dekretą, Komisija 2017 m. gegužės 17 d. nusprendė nutraukti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą.

18 *Raad van State* (Valstybės Taryba) pirmiausia pažymi, kad 2016 m. Karaliaus dekretas materialinės teisės požiūriu yra įstatymas, kurį prašoma panaikinti *erga omnes* per tame teisme nagrinėjamo ginčo procedūrą; jis taikomas pagal pilietybę nediferencijuojant įmonių, darbdavių ir darbuotojų, atliekančių arba pavedančių atlikti uosto darbą Belgijos uostų teritorijose arba įsisteigusių ar norinčių įsisteigti uostų teritorijose.

19 Be to, šis teismas atkreipia dėmesį į tai, kad 2004 m. Karaliaus dekretas reglamentuoja uosto darbą Belgijoje esančiose (jūros) uostų teritorijose, tarp jų Antverpeno (Belgija) ir Zebriugės (Belgija) uostuose, kurie yra tarptautinį transportą galintys vykdyti jūrų uostai, t. y. veikiantys itin konkurencingoje aplinkoje. Taigi nereikėtų pamiršti, kad jūros uosto teritorijos kelia aiškų tarptautinį susidomėjimą, ypač atsižvelgiant į jose plėtojamą importo ir eksporto veiklą, jose veikiančių tarptautinių ūkio subjektų, be kita ko, iš kitų valstybių narių, gausą, komercinę veiklą, vykdomą tarptautinės prekybos sektoriuje, ir patrauklumą, būdingą veiklos vykdymo vietai, kuri galėtų būti įdomi ūkio subjektams ir darbuotojams iš užsienio, įskaitant kaimynines valstybes nares, kuriuos

norėtų pasitelkti šie ūkio subjektai savo verslo veiklai vykdyti. Atsižvelgdamas į šiuos aspektus, minėtas teismas mano, kad jo nagrinėjamas ginčas nėra susijęs vien su vidaus situacija, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją.

20 Dėl SESV 45 straipsnyje užtikrinamo laisvo darbuotojų judėjimo *Raad van State* (Valstybės Taryba) pažymi, kad *Katoen Natie Bulk Terminals* ir *General Services Antwerp* yra Belgijos uostų teritorijose veiklą vykdančios Belgijos logistikos bendrovės, kurios, norėdamos įgyvendinti bendrovės tikslus, siekia galimybės įdarbinti kitus nei pripažintus uosto darbininkus, nepriklausomai nuo jų pilietybės. Kaip darbdavės, norinčios įsisteigimo valstybėje narėje įdarbinti darbuotojus, kurie yra kitos valstybės narės piliečiai, šios bendrovės galėtų remtis SESV 45 straipsnyje įtvirtintu laisvu darbuotojų judėjimu. Jei paaiškėtų, kad dėl 2004 m. Karaliaus dekrete nustatytų sąlygų kitų valstybių narių piliečiams sudėtingiau dirbti uoste Belgijos teritorijoje ir jos kliudo laisvam darbuotojų judėjimui, darbdaviai, kaip antai minėtos bendrovės, taip pat turėtų galėti prieštarauti tokiai reglamentavimo tvarkai. Be to, tai rodo, kad šio teismo nagrinėjamas ginčas negali būti susiaurintas iki išimtinai vidaus situacijos.

21 Kiek tai susiję su ginčo esme, *Raad van State* (Valstybės Taryba) patikslina, kad *Katoen Natie Bulk Terminals* ir *General Services Antwerp* iš principo ginčija septynias 2004 m. Karaliaus dekrete numatytas priemones, kurios buvo įvestos arba iš dalies pakeistos 2016 m. Karaliaus dekretu.

22 Šis teismas vadovaujasi prielaida, kad visos šios priemonės yra SESV garantuojamų pagrindinių laisvių kliūtis, nes dėl jų darbuotojams, įskaitant darbuotojus iš kitų valstybių narių, gali būti sunku arba mažiau patrauklu dirbti uoste Belgijos uosto teritorijoje, o darbdaviams – tokius darbuotojus įdarbinti.

23 Dėl galimo šių kliūčių pateisinimo privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais nacionalinis teismas nurodo, kad *Katoen Natie Bulk Terminals* ir *General Services Antwerp* neigia, jog minėtos priemonės dėl savo bendro pobūdžio yra „tinkamos“ užsibrėžtam tikslui – užtikrinti saugą uosto teritorijose, taigi, ir uosto darbininkų saugumą ir apsaugą pagal darbo teisės nuostatas – pasiekti. Šios bendrovės taip pat ginčija, kad tos priemonės yra proporcingos ir neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti, nors ir yra nediskriminacinės.

24 Pirma, dėl visų uosto darbininkų, kuriems 2004 m. Karaliaus dekreto 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta ir iš darbdavių bei darbuotojų organizacijų atstovų sudaryta administracinė komisija (toliau – administracinė komisija) nėra pavedusi logistinių užduočių, privalomo pripažinimo, tuo tikslu pakankamų procedūrinių garantijų nebuvimo ir būtinybės atsižvelgti į darbo jėgos poreikį sudarant darbuotojų grupes *Raad van State* (Valstybės Taryba) konstatuoja, kad pagal Belgijos teisę teigiamą arba neigiamą administracinės komisijos sprendimą dėl pripažinimo uosto darbininku galima tiesiogiai užginčyti pareiškiant ieškinį teisme.

25 Antra, kiek tai susiję su tinkamumo pagal sveikatos būklę pripažinimo sąlygų patikrinimu ir psichotechninių egzaminų išlaikymu, *Raad van State* (Valstybės Taryba) visų pirma kyla klausimas, ar 2004 m. Karaliaus dekreto 4 straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatyta papildoma sąlyga, pagal kurią reikalaujama, kad darbuotojas taip pat turėtų darbo sutartį, yra tinkama siekiamam tikslui užtikrinti saugą uosto teritorijose įgyvendinti.

26 Trečia, dėl darbuotojų, neįtrauktų į grupę, pripažinimo galiojimo trukmės ir dėl 2004 m. Karaliaus dekrete nustatytos pereinamojo laikotarpio tvarkos *Raad van State* (Valstybės Taryba) pažymi, kad kaskart sudarydamas darbo sutartį darbuotojas turi laikytis pripažinimo procedūros, neatsižvelgiant į tai, dėl kokios priežasties baigėsi jo ankstesnė darbo sutartis.

27 Ketvirta, *Raad van State* (Valstybės Taryba) pažymi, kad dėl 2004 m. Karaliaus dekrete nustatytos pereinamojo laikotarpio tvarkos iki 2017 m. birželio 30 d. sudaryta darbo sutartis turėjo būti neterminuota. Nuo 2017 m. liepos 1 d. sutartis iš pradžių turėjo būti sudaryta mažiausiai dvejiems metams, nuo 2018 m. liepos 1 d. – mažiausiai vieniems metams, o nuo 2019 m. liepos 1 d. – mažiausiai šešiems mėnesiams. Tik nuo 2020 m. liepos 1 d. darbo sutarties trukmė galėjo būti nustatyta

laisvai. Taigi uosto darbininkų statusas, kuriam pagal 2004 m. Karaliaus dekreto 2 straipsnio 3 dalį taikoma bendra Įstatyme dėl darbo sutarčių numatyta tvarka, yra gerokai nepatrauklesnis nei į grupę įtrauktų uosto darbuotojų, o tai galėtų būti nepateisinamas laisvo judėjimo apribojimas.

28 Penkta, dėl visų uosto darbininkų, įdarbintų kaip „į grupę įtraukti“ uosto darbuotojai, *Raad van State* (Valstybės Taryba) pažymi, kad, anot *Katoen Natie Bulk Terminals* ir *General Services Antwerp*, dėl šios priemonės darbdaviai netenka teisės išlaikyti gerus darbuotojus tiesiogiai sudarant su uosto darbininkais neterminuotą sutartį ir pagal bendrosios darbo teisės normas jiems pasiūlant užimtumo garantiją, nes šie darbuotojai *ipso jure* lieka įtraukti į grupę. Kyla klausimas, ar tokia priemonė turi būti laikoma tinkama ir proporcinga atsižvelgiant į siekiamą tikslą, todėl suderinama su įsisteigimo laisve ir laisvu darbuotojų judėjimu.

29 Šešta, kiek tai susiję su pareiga kolektyvinėje sutartyje nustatyti darbuotojų siekiančių dirbti kitoje uosto teritorijoje, nei buvo suteiktas pripažinimas, įdarbinimo sąlygas ir tvarką, *Raad van State* (Valstybės Taryba) yra neaišku, ar tokia priemonė pagrįsta ir proporcinga arba, kaip tvirtina *Katoen Natie Bulk Terminals* ir *General Services Antwerp*, ar galima, ar ne pagrįstai teigti, kad darbuotojų judumas iš vienos uosto teritorijos į kitą turėtų būti ribojamas arba siejamas su papildomomis sąlygomis dėl saugos uostų teritorijose.

30 Galiausiai, septinta, kiek tai susiję su darbuotojų, dirbančių logistinį darbą, kaip tai suprantama pagal 2004 m. Karaliaus dekreto 1 straipsnio 3 dalį (toliau – logistikos darbuotojai), pareiga turėti „saugos sertifikatą“, *Raad van State* (Valstybės Taryba) mano, kad tokia priemone siekiama užtikrinti bendrą saugumą, taigi, ir atitinkamų darbuotojų saugumą. Vis dėlto kyla klausimas, ar tokia priemonė, aiškinama taip, kad kaskart sudarant naują darbo sutartį turi būti paprašoma minėto saugos sertifikato, nėra didelė ir neproporcinga administracinė našta įsisteigimo laisvės ir laisvo darbuotojų judėjimo požiūriu.

31 Šiomis aplinkybėmis *Raad van State* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar SESV 49, 56, 45, 34, 35, 101 arba 102 straipsnius, prireikus siejamus su SESV 106 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiama reglamentavimo tvarka, įtvirtinta [2004 m. Karaliaus dekreto] 1 straipsnyje, siejamame su šio dekreto 2 straipsniu, pagal kurią administracinė komisija, pariteto pagrindais sudaryta iš atitinkamoje paritetinėje pakomisėje atstovaujamų darbdavių organizacijų ir joje atstovaujamų darbuotojų organizacijų paskirtų narių, pripažindama uosto darbininkus, kaip jie suprantami pagal minėto dekreto 1 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, įtraukia juos į uosto darbininkų grupę arba jų neįtraukia, atsižvelgdama į darbo jėgos poreikį, kartu turint omenyje tai, kad nėra nustatyta termino, per kurį ta administracinė komisija turi priimti sprendimą, o jos sprendimus dėl pripažinimo galima apskųsti tik teismui?

2. Ar SESV 49, 56, 45, 34, 35, 101 arba 102 straipsnius, prireikus siejamus su SESV 106 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiama [2004 m. Karaliaus dekreto 4 straipsnio 1 dalies 2, 3, 6 ir 8 punktais] įvesta reglamentavimo tvarka, pagal kurią uosto darbininku darbuotojas pripažįstamas tik jeigu: [a)] jį pagal sveikatos būklę tinkamu pripažįsta išorinė prevencijos ir saugos darbe tarnyba, kuriai priklauso pagal [Įstatymo dėl uostų darbo organizavimo] 3bis straipsnį įgaliotąja paskirta darbdavių organizacija; [b)] jis yra išlaikęs psichotechninius egzaminus, kuriuos vykdo pripažintos darbdavių organizacijos pagal [Įstatymo dėl uostų darbo organizavimo] 3bis straipsnį šiuo tikslu įgaliotuoju paskirtas organas; [c)] jis tris savaites lankė parengiamuosius darbo saugos ir kvalifikacijos įgijimo kursus ir išlaikė baigiamąjį egzaminą; ir [d)] jis jau turi darbo sutartį, jei tai nėra į uosto darbininkų grupę įtrauktas uosto darbininkas, o uosto darbininkai iš užsienio pagal taip pat taikomą [2004 m. Karaliaus dekreto] 4 straipsnio 3 dalį privalo galėti pateikti įrodymų, kad atitinka panašius reikalavimus kitoje valstybėje narėje, tam, kad jiems ginčijamos reglamentavimo tvarkos tikslais nebebūtų taikomi minėtieji reikalavimai?

3. Ar SESV 49, 56, 45, 34, 35, 101 arba 102 straipsnius, prireikus siejamus su SESV 106 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiama [2004 m. Karaliaus dekreto] 2 straipsnio 3 dalimi] įvesta reglamentavimo tvarka, pagal kurią uosto darbininkų, kurie nėra įtraukti į grupę, todėl darbdavio yra samdomi tiesiogiai sudarant darbo sutartį pagal <…> Įstatymą dėl darbo sutarčių, pripažinimas galioja tik tol, kol galioja ši darbo sutartis, todėl kaskart turi būti pradėta nauja pripažinimo procedūra?

4. Ar SESV 49, 56, 45, 34, 35, 101 arba 102 straipsnius, prireikus siejamus su SESV 106 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiama [2004 m. Karaliaus dekreto 13/1 straipsniu] įvesta reglamentavimo tvarka, t. y. pereinamojo laikotarpio priemonė, pagal kurią trečiajame prejudiciniame klausime minima darbo sutartis turi būti sudaryta iš pradžių neribotam laikotarpiui, [antruoju etapu] nuo 2017 m. liepos 1 d. – mažiausiai dvejiems metams, [trečiuoju etapu] nuo 2018 m. liepos 1 d. – mažiausiai vieniems metams, [ketvirtuoju etapu] nuo 2019 m. liepos 1 d. – mažiausiai šešiems mėnesiams, o [penktuoju etapu] nuo 2020 m. liepos 1 d. – laisvai pasirenkamam laikotarpiui?

5. Ar SESV 49, 56, 45, 34, 35, 101 arba 102 straipsnius, prireikus siejamus su SESV 106 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiama [2004 m. Karaliaus dekreto 15/1 straipsnyje] įtvirtinta (pereinamojo laikotarpio) priemonė, pagal kurią remiantis ankstesne tvarka pripažinti uosto darbininkai *ipso jure* pripažįstami įtrauktais į uosto darbininkų grupę, taip apribojant darbdavio galimybę šiuos uosto darbininkus įdarbinti tiesiogiai (sudarant neterminuotą sutartį) ir sudarant kliūtis darbdaviams išlaikyti gerus darbuotojus tiesiogiai sudarant su jais neterminuotą sutartį ir pagal bendrosios darbo teisės taisykles jiems pasiūlant užimtumo garantiją?

6. Ar SESV 49, 56, 45, 34, 35, 101 arba 102 straipsnius, prireikus siejamus su SESV 106 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiama [2004 m. Karaliaus dekreto 4 straipsnio 2 dalimi] įvesta reglamentavimo tvarka, pagal kurią kolektyvinėje sutartyje nustatomos uosto darbininkų įdarbinimo kitoje uosto teritorijoje nei ta, kurioje jis yra pripažintas, sąlygos ir tvarka, taip apribojant darbuotojų judumą tarp uosto teritorijų, nors teisės aktų leidėjas pats aiškiai nenurodo, kokios tai galėtų būti sąlygos ir tvarka?

7. Ar SESV 49, 56, 45, 34, 35, 101 arba 102 straipsnius, prireikus siejamus su SESV 106 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiama [2004 m. Karaliaus dekreto 1 straipsnio 3 dalimi] įvesta reglamentavimo tvarka, pagal kurią (logistikos) darbuotojai, kurie, kaip tai suprantama pagal [1973 m. Karaliaus dekreto] 1 straipsnį, atlieka darbus tose vietose, kur prekės, ruošiant jas tolesniam paskirstymui ar išsiuntimui, transformuojamos ir dėl to netiesiogiai įgyja įrodomos pridėtinės vertės, privalo turėti saugos sertifikatą, kuris, atsižvelgiant į tai, kad jo prašo darbdavys, sudaręs su darbuotoju darbo sutartį dėl atitinkamų darbų atlikimo, kad jis yra išduodamas pateikus darbo sutartį ir asmens tapatybės dokumentą ir kad jo išdavimo tvarka nustatoma kolektyvinėje sutartyje, teisės aktų leidėjui šio klausimo aiškiai nereglamentuojant, yra laikomas pripažinimu, kaip jis suprantamas pagal [Įstatymą dėl uosto darbo organizavimo]?“

Byla C-471/19

32 *Middlegate Europe* – tai visoje Europoje veikianti transporto įmonė, kurios buveinė yra Zebriugėje. Tarptautinio kelių transporto srityje jos darbuotojai, naudodamiesi traktoriais vilkikais, Zebriugės uosto krantinėje, be kita ko, ruošia puspriekabes gabenti į Jungtinę Karalystę ir Airiją.

33 2011 m. sausio 12 d. policija patikrino darbuotoją, kuris tarptautiniam kelių transportui iš Virtono (Belgija) į Berį (Jungtinė Karalystė) ruošė tokius krovinius. Po šio patikrinimo policijos pareigūnai surašė *Middlegate Europe* protokolą dėl Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo 1 straipsnio pažeidimo, t. y. dėl to, kad uosto darbą atliko nepripažintas uosto darbininkas.

34 2013 m. sausio 17 d. sprendimu *Middlegate Europe* buvo skirta 100 EUR administracinė bauda. Bendrovė šį sprendimą apskundė *arbeidsrechtbank Gent, afdeling Brugge* (Gento darbo teismas, Briugės skyrius, Belgija). 2014 m. gruodžio 17 d. sprendimu šis teismas atmetė skundą kaip nepagrįstą. 2016 m. lapkričio 3 d. sprendimu *Arbeidshof te Gent* (Gento apeliacinis darbo teismas, Belgija) kaip nepagrįstą atmetė apeliacinį skundą, paduotą dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo.

35 Tuomet *Middlegate Europe* dėl šio sprendimo pateikė kasacinį skundą *Hof van Cassatie* (Kasacinis Teismas, Belgija). Šioje byloje bendrovė teigia, kad Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo 1 ir 2 straipsniai prieštarauja Belgijos Konstitucijos 10, 11 ir 23 straipsniams, nes jais pažeidžiama įmonių prekybos ir verslo laisvė. *Middlegate Europe* prašymu *Hof van Cassatie* (Kasacinis teismas) nusprendė pateikti byloje C-471/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, t. y. *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas, Belgija), du prejudicinius klausimus.

36 Šis teismas pažymi, kad Belgijos Konstitucijoje įtvirtinta prekybos ir verslo laisvė yra glaudžiai susijusi su laisve pasirinkti profesiją, teise dirbti ir laisve užsiimti verslu, kurios užtikrinamos pagal Chartijos 15 ir 16 straipsnius, ir su įvairiomis SESV garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis, pavyzdžiui, laisve teikti paslaugas (SESV 56 straipsnis) ir įsisteigimo laisve (SESV 49 straipsnis).

37 Pirma, Konstitucinis Teismas mano, kad įmonėms, norinčioms uosto teritorijoje atlikti uosto darbą, įskaitant veiklą, nesusijusią su laivų pakrovimu ir iškrovimu, pagal Įstatymą dėl uosto darbo organizavimo nustatyta pareiga pasitelkti tik pripažintus uosto darbininkus, ir šiuo tikslu privaloma tvarka priklausyti darbdaviams atstovaujančiai pripažintai organizacijai, atrodo, riboja šių įmonių laisvę pasirinkti darbuotojus ir laisvę derėtis dėl darbo sąlygų.

38 Taigi šis teismas mano, kad Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo 1 ir 2 straipsniai lemia įsisteigimo laisvės, kaip tai suprantama pagal SESV 49 straipsnį, ribojimą. Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, visų pirma 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimą *Komisija / Ispanija* (C-576/13, nepaskelbtas Rink., EU:C:2014:2430), jam kyla klausimas, ar šis apribojimas pateisinamas, turint omenyje nacionalinės uostų darbo reglamentavimo tvarkos ypatumus ir specifines aplinkybes.

39 Šiuo klausimu jis pažymi, kad Belgijos teisės aktų leidėjo tikslas priimant Įstatymą dėl uosto darbo organizavimo buvo apsaugoti uosto darbininkų profesiją, uždraudžiant nepripažintiems darbuotojams dirbti uoste. Teisiškai įtvirtindamas „pripažinto uosto darbininko“ statusą, kuris glaudžiai susijęs su uosto darbo specifika, sunkumu ir pavojingumu, teisės aktų leidėjas faktiškai siekė leisti verstis prekių tvarkymo veikla uostuose, kurios technizacija sparčiai kinta, tik tiems darbuotojams, kurie baigė pamatinius profesinius rengimo kursus, skirtus įvertinti tiek jų profesinei kvalifikacijai, tiek jų fiziniams ir intelektualiems gebėjimams. Įtvirtindamas šį statusą ir su juo susijusį darbo monopolį teisės aktų leidėjas taip pat norėjo atsižvelgti, viena vertus, į siekį užtikrinti saugą uosto teritorijose ir išvengti nelaimingų atsitikimų darbe ir, kita vertus, į būtinybę kiekvieną dieną turėti specializuotų darbininkų, kuriuos galėtų pasitelkti uostas, ir taip užtikrinti produktyvumą, paslaugas ir konkurencingumą. Reikalaudamas, kad darbdavys priklausytų vienai uosto teritorijoje pripažintai darbdavių organizacijai, kuri veikia kaip kadrų ir socialinių reikalų sekretoriatas, Belgijos teisės aktų leidėjas, be kita ko, siekė užtikrinti vienodą požiūrį į visus uosto darbininkus socialinių teisių srityje, palyginti su visomis pagal socialinę teisę kylančiomis pareigomis, išplaukiančiomis iš pripažinto uosto darbininko statuso.

40 Antra, *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas) atkreipia dėmesį į tai, kad laukiant, kol Belgijos įstatymų leidėjas imsis priemonių, vien dėl konstatavimo, kad Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo 1 ir 2 straipsniai prieštarauja Konstitucijai, tūkstančiai uostų darbininkų galėtų tam tikrą laikotarpį staiga patirti didelį netikrumą dėl savo teisinio statuso darbo rinkoje, o tai jiems galėtų sukelti neigiamų socialinių ir finansinių pasekmių. Tokiomis pačiomis aplinkybėmis viešosios valdžios institucijos taip pat galėtų susidurti su sunkiomis pasekmėmis.

41 *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas) pažymi, kad pagal Belgijos teisę jis gali laikinai palikti galioti Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo 1 ir 2 straipsnius tam, kad prireikus būtų išvengta teisinio nesaugumo ir socialinės įtampos, o Belgijos teisės aktų leidėjas galėtų užtikrinti uosto darbo organizavimo uosto teritorijose atitiktį pareigoms, kylančioms pagal Belgijos Konstituciją, aiškinamą atsižvelgiant į pagal Chartijos 15 ir 16 straipsnius ir SESV 49 straipsnį garantuojamą prekybos ir verslo laisvę.

42 Šiomis aplinkybėmis *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar SESV 49 straipsnį, prireikus taikomą kartu su SESV 56 straipsniu, [Chartijos] 15 ir 16 straipsniais bei lygybės principu, reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiamas toks nacionalinis teisinis reguliavimas, pagal kurį asmenys arba įmonės, norintys atlikti uosto darbus Belgijos uosto teritorijoje, kaip tai suprantama pagal [Įstatymą dėl uosto darbo organizavimo] (įskaitant ir veiklą, nesusijusią su laivų pakrovimu ir iškrovimu siaurąja prasme), privalo tam samdyti tik pripažintus uosto darbininkus?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas) turi teisę laikinai palikti galioti nagrinėjamas [Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo] 1 ir 2 straipsnių nuostatas, siekdamas išvengti teisinio nesaugumo ir socialinės įtampos, taip pat suteikti įstatymų leidėjui galimybę šias nuostatas suderinti su Sąjungos teisėje numatytais įpareigojimais?“

43 2020 m. liepos 19 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu bylos C-407/19 ir C-471/19 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas galutinis sprendimas.

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

44 2020 m. spalio 27 d. *Katoen Natie Bulk Terminals*, *General Services Antwerp* ir *Middlegate Europe* pateikė Teisingumo Teismo kanceliarijai prašymą atnaujinti žodinę proceso dalį pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 83 straipsnį.

45 Grįsdamos šį prašymą jos iš esmės nurodė, kad iš tam tikrų dokumentų, su kuriais susipažinti atsirado galimybė paskelbus generalinio advokato išvadą, matyti, jog Belgijos vyriausybė ir uosto sektoriaus darbdavių ir darbuotojų organizacijos susitarė ir nusprendė laikytis pagrindinėse bylose nagrinėjamos reglamentavimo tvarkos, net jeigu Teisingumo Teismas pritartų generalinio advokato pasiūlymams. Be to, jos norėjo atkreipti Teisingumo Teismo dėmesį į naujausius valstybių narių teismų sprendimus, priimtus uostų darbo srityje.

46 Pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, gali bet kada nutarti atnaujinti žodinę proceso dalį – pirmiausia, jeigu mano, kad jam nepateikta pakankamai informacijos, arba jeigu baigus žodinę proceso dalį šalis pateikė naują faktą, kuris gali būti lemiamas Teisingumo Teismui priimant sprendimą, arba jeigu nagrinėjant bylą reikia remtis argumentu, dėl kurio šalys ar Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodyti suinteresuotieji asmenys nepateikė nuomonės.

47 Taip nėra nagrinėjamu atveju. Tai, kokios pozicijos laikytųsi Belgijos vyriausybė ir uostų sektoriaus darbdavių bei darbuotojų organizacijos tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas pritartų generalinio advokato išvadoje suformuluotiems pasiūlymams, neturi reikšmės atsakymui į klausimus, kuriuos šiose bylose pateikė prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai. Naujausi teismų sprendimai, kuriuos savo prašyme atnaujinti žodinę proceso dalį nurodo *Katoen Natie Bulk Terminal*, *General Services Antwerp* ir *Middlegate Europe*, tam taip pat neturi reikšmės. Omenyje turimi Ispanijos

konkurencijos institucijos sprendimas, priimtas paskelbus 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimą *Komisija / Ispanija* (C-576/13, nepaskelbtas Rink., EU:C:2014:2430), ir vienas Nyderlandų teismo sprendimas, nesusijęs su pagrindinėse bylose nagrinėjama reglamentavimo tvarka.

48 Be to, tiek, kiek prašyme atnaujinti žodinę proceso dalį *Katoen Natie Bulk Terminals*, *General Services Antwerp* ir *Middlegate Europe* nesutinka su tam tikrais generalinio advokato išvadoje išdėstytais vertinimais, primintina, kad, pirma, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statute ir jo Procedūros reglamente suinteresuotiesiems asmenims nenumatyta galimybės pateikti atsiliepimus į generalinio advokato išvadą (2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 30 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

49 Antra, remiantis SESV 252 straipsnio antra pastraipa, generalinio advokato pareiga – viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikti motyvuotą išvadą dėl bylų, kuriose pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statutą jis turi dalyvauti. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismo nesaisto nei generalinio advokato išvada, nei ją grindžiantys motyvai. Todėl suinteresuotojo asmens nesutikimas su generalinio advokato išvada, nepaisant to, kokie klausimai joje nagrinėjami, savaime negali būti motyvas, pateisinantis žodinės proceso dalies atnaujinimą (2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

50 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismas mano, kad nereikia atnaujinti žodinės proceso dalies.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl Teisingumo Teismo kompetencijos

51 Konstatuotina, kad visi tiek bylos C-407/19, tiek bylos C-471/19 elementai susiję tik su viena valstybe nare.

52 Atsižvelgdamas į tai, pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs turi nurodyti Teisingumo Teismui, kokią sąsają, nepaisant visiškai vidinio pobūdžio, jo nagrinėjamas ginčas turi su pagrindines laisves reglamentuojančiomis Sąjungos teisės nuostatomis, dėl kurios prašomas prejudicinis išaiškinimas tampa būtinas pagrindinių bylų ginčui išnagrinėti (2016 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Ullens de Schooten*, C-268/15, EU:C:2016:874, 55 punktas). Kaip matyti iš šio sprendimo 18–20 punktų, byloje C-407/19 *Raad van State* (Valstybės Taryba) paaiškino, kodėl Belgijoje esančių uosto teritorijų orientavimasis į tarptautinę veiklą leidžia manyti, kad atitinkamoms situacijoms taikytina reglamentavimo tvarka turi tokią sąsają su Sąjungos teise. Šie motyvai gali būti visiškai taikomi ginčui, kurį *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas) nagrinėja byloje C-471/19.

53 Antra, kai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kreipiasi į Teisingumo Tesimą vykstant procesui dėl nuostatų, taikytinų ne tik tos valstybės piliečiams, bet ir kitų valstybių narių piliečiams, panaikinimo, sprendimas, kurį šis teismas priims Teisingumo Teismui priėmus prejudicinį sprendimą, turės poveikį ir pastariesiems piliečiams, o tai pateisina, kad Teisingumo Teismas atsako į klausimus, jam pateiktus dėl pagrindines laisves reglamentuojančių Sutarties nuostatų, nepaisant to, kad visi pagrindinės bylos elementai susiję tik su viena valstybe nare (2016 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Ullens de Schooten*, C-268/15, EU:C:2016:874, 51 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Tas pats pasakytina ir tuo atveju, kai į Teisingumo Teismą kreipiamasi vykstant procesui dėl tokių nacionalinių nuostatų suderinamumo su Sąjungos teise. Pagrindinėse bylose nagrinėjamos nacionalinės nuostatos vienodai taikomos ir Belgijos, ir kitų valstybių narių piliečiams.

54 Tai reiškia, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl visų prejudicinių klausimų.

Dėl prejudicinių klausimų byloje C-471/19

Dėl pirmojo klausimo

55 Pirmuoju klausimu byloje C-471/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 49 ir 56 straipsniai, Chartijos 15 ir 16 straipsniai ir vienodo požiūrio principas turi būti aiškinami kaip draudžiantys tokią nacionalinę reglamentavimo tvarką, pagal kurią asmenys arba įmonės, norintys vykdyti uosto veiklą tam tikroje uosto teritorijoje, įskaitant veiklą, nesusijusią su laivų pakrovimu ir iškrovimu siaurąja prasme, įpareigojami pasitelkti tik uosto darbininkus, kuriems toks statusas pripažintas pagal minėtuose aktuose nustatytas sąlygas ir tvarką.

56 Pirmiausia dėl nacionalinės reglamentavimo tvarkos, pagal kurią uosto paslaugas norinčios teikti įmonės turi privaloma tvarka pasitelkti pripažintus uosto darbininkus, suderinamumo su Chartijos 15 ir 16 straipsniais pažymėtina, kad ribojimo, kurį lemia nacionalinė reglamentavimo tvarka, vertinimas pagal SESV 49 ir 56 straipsnius taip pat apima galimus Chartijos 15–17 straipsniuose numatytų teisių ir laisvių įgyvendinimo ribojimus, todėl atskirai nereikia nagrinėti klausimo dėl galimo nesuderinamumo su laisve užsiimti verslu (šiuo klausimu žr. 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimo *Global Starnet* C-322/16, EU:C:2017:985, 50 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

57 Kadangi byloje C-471/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmajame klausime nurodė vienodo požiūrio principą, pažymėtina, kad nacionalinė reglamentavimo tvarka, kaip antai nurodyta šiame klausime, vienodai taikoma tiek rezidentams, tiek nerezidentams, todėl šie asmenys vertinami vienodai.

58 Vis dėlto iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad pagal SESV 49 ir 56 straipsnius draudžiama bet kokia nacionalinė priemonė, kuria, net jeigu ji taikoma nediskriminuojant dėl pilietybės, Europos Sąjungos piliečiams draudžiama ir trukdoma naudotis šiomis Sutarties nuostatomis garantuojamomis įsisteigimo laisve ir laisve teikti paslaugas ar dėl kurios toks naudojimasis yra mažiau patrauklus (2014 m. liepos 10 d. Sprendimo *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici*, C-358/12, EU:C:2014:2063, 28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

59 Taigi konstatuotina, kaip tai padarė byloje C-471/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir generalinis advokatas savo išvados 52 ir 53 punktuose, kad reglamentavimo tvarka, pagal kurią kitų valstybių narių įmonės, norinčios įsisteigti šioje valstybėje narėje tam, kad galėtų užsiimti uosto veikla, arba norinčios teikti uosto paslaugas ten neįsisteigusios, valstybes nares įpareigoja pasitelkti tik pripažintus uosto darbininkus, kuriems toks statusas suteikiamas pagal tą reglamentavimo tvarką, ir kliudo tokioms bendrovėms pasitelkti savo darbuotojus arba įdarbinti kitus nepripažintus darbininkus, taigi ji gali trukdyti tokiai įmonei įsisteigti ar teikti paslaugas atitinkamoje valstybėje narėje arba mažinti tokių planų patrauklumą.

60 Vadinasi, tokia tvarka reiškia pagal SESV 49 ir 56 straipsnius užtikrinamų laisvių apribojimą (pagal analogiją žr. 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-576/13, nepaskelbtas Rink., EU:C:2014:2430, 37 ir 38 punktus).

61 Tokie apribojimai gali būti pateisinami privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, jeigu yra tinkami siekiant užtikrinti jais siekiamo tikslo įgyvendinimą ir neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti, t. y. nėra mažiau ribojančių priemonių, leidžiančių pasiekti šį tikslą taip pat veiksmingai (šiuo klausimu žr. 2007 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *International Transport Workers' Federation ir Finnish Seamen's Union*, C-438/05, EU:C:2007:772, 75 punktą; 2014 m. liepos 10 d. Sprendimo *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici*, C-358/12, EU:C:2014:2063, 31 punktą ir 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-576/13, nepaskelbtas Rink., EU:C:2014:2430, 47 ir 53 punktus).

62 Iš byloje C-471/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytos informacijos, apibendrintos šio sprendimo 39 punkte ir sutampančios su Belgijos vyriausybės rašytinėse pastabose išdėstytais paaiškinimais, matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamomis Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo nuostatomis iš esmės siekiama užtikrinti saugą uostų teritorijose ir užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams darbe, užtikrinti specializuotų darbuotojų panaudojimą atsižvelgiant į darbo jėgos paklausos svyravimą tose teritorijose ir garantuoti vienodą požiūrį į uosto darbininkus socialinių teisių srityje.

63 Pirma, dėl tikslo užtikrinti vienodą požiūrį į visus uosto darbininkus socialinių teisių srityje primintina, kad darbuotojų apsauga yra vienas iš privalomųjų bendrojo pagrindų, galinčių pateisinti Sutarties garantuojamų judėjimo laisvių ribojimą (žr., be kita ko, 2007 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *International Transport Workers' Federation* ir *Finnish Seamen's Union*, C-438/05, EU:C:2007:772, 77 punktą ir 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-576/13, nepaskelbtas Rink., EU:C:2014:2430, 50 punktą).

64 Vis dėlto tokio tikslo negalima pasiekti nacionaline reglamentavimo tvarka, kuri įpareigoja asmenis ir įmones, norinčius verstis uosto veikla tam tikroje uosto teritorijoje, pasitelkti tik pripažintus uosto darbininkus, nes vien tai, kad uosto darbininkas turi būti pripažintas turinčiu tokį statusą, neleidžia suponuoti, kad jis neišvengiamai naudojasi tomis pačiomis socialinėmis teisėmis kaip kiti pripažinti uosto darbininkai. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad šį tikslą būtų galima pasiekti nustačius uosto darbininkų darbdavių pareigą prisijungti prie vienos organizacijos. Tokia pareiga gali būti nustatyta pagal Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo 3bis straipsnį, kuris šiame klausime nenurodytas.

65 Antra, kiek tai susiję su tikslu užtikrinti specializuotos darbo jėgos panaudojimą, pažymėtina, kad, jeigu šis tikslas galėtų būti laikomas vienu iš privalomųjų bendrojo intereso pagrindų, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 61 punkte nurodytą jurisprudenciją, kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 68 punkte, nelanksti sistema, pagal kurią nustatomas ribotas kontingentas pripažintų uosto darbininkų, kuriais privaloma tvarka turi naudotis visos uosto veikla verstis norinčios įmonės, viršija tai, kas būtina norint pasiekti tikslą užtikrinti specializuotos darbo jėgos panaudojimą.

66 Trečia, dėl konkretesnio tikslo užtikrinti saugą uosto teritorijose ir užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams darbe, kaip nurodyta šio sprendimo 63 punkte, pažymėtina, kad darbuotojų apsauga priskiriama prie privalomųjų bendrojo intereso pagrindų, galinčių pateisinti judėjimo laisvių ribojimą.

67 Tas pats pasakytina apie konkretesnį tikslą užtikrinti saugą uosto teritorijose (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-576/13, nepaskelbtas Rink., EU:C:2014:2430, 49–52 punktus).

68 Kaip šiuo klausimu savo išvados 70 ir 71 punktuose nurodė generalinis advokatas, kadangi Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo 1 ir 2 straipsniuose tik įtvirtinama uosto darbininkų pripažinimo sistema, kurios konkrečios įgyvendinimo sąlygos ir tvarka turi būti nustatytos pagal šio įstatymo 3 straipsnį priimtuose aktuose, nelaikytina, kad šios nuostatos, vertinamos atskirai, savaime yra netinkamos arba neproporcingos siekiant tikslo užtikrinti saugą uosto teritorijose ir užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams darbe.

69 Tokios sistemos būtinumas ir proporcingumas, taigi, ir jos suderinamumas su SESV 49 ir 56 straipsniais, turi būti vertinamas bendrai, atsižvelgiant į visas uosto darbininkų pripažinimo sąlygas ir tokios sistemos įgyvendinimo tvarką.

70 Nacionalinė reglamentavimo tvarka, pagal kurią įmonės, norinčios teikti uosto paslaugas, turi privaloma tvarka pasitelkti pripažintus uosto darbininkus, gali būti laikoma proporcinga siekiamam tikslui, tik jeigu uostų darbuotojų pripažinimas būtų pagrįstas objektyviais, nediskriminaciniais ir iš anksto

žinomais kriterijais, taip apribojant už jų pripažinimą atsakingos valdžios institucijos diskreciją ir užtikrinant, kad ja nebūtų naudojamasi savavališkai (pagal analogiją žr. 2008 m. liepos 17 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija*, C-389/05, EU:C:2008:411, 94 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

71 Be to, kadangi tokia reglamentavimo tvarka siekiama užtikrinti saugą uosto teritorijose ir užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams darbe, uosto darbininkų pripažinimo sąlygos logiškai turi būti susijusios tik su savybėmis ir gebėjimais, būtinais, kad jiems tenkančios užduotys būtų įvykdytos saugiai.

72 Šiuo tikslu, kaip savo išvados 76 punkte pažymėjo generalinis advokatas, prireikus galima numatyti, kad norintys būti pripažinti uosto darbininkai privalo turėti pakankamą profesinį pasirengimą.

73 Vis dėlto reikalavimas, kad tokius mokymus rengtų arba patvirtintų vienintelė atitinkamoje valstybėje narėje paskirta įstaiga, neatsižvelgiant į suinteresuotųjų asmenų pripažinimo uosto darbininkais kitoje Sąjungos valstybėje narėje galimybę arba į jų kitoje Sąjungos valstybėje narėje lankytus mokymus ir įgytus profesinius gebėjimus, būtų neproporcingas siekiamam tikslui (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 5 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-317/14, EU:C:2015:63, 27–29 punktus).

74 Be to, kaip savo išvados 88 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, uostų darbininkų, kurie gali būti pripažįstami, kontingento ribojimas, taigi, ir kontingento sudarymas tik iš tokių darbininkų, kuriuos privalo pasitelkti visos uosto veiklą norinčios vykdyti įmonės, tikrai yra neproporcingas (darant prielaidą, kad tai gali padėti užtikrinti saugą uosto teritorijose) siekiamam tikslui.

75 Šį tikslą galima pasiekti numatant, kad visi darbininkai, kurie gali įrodyti reikalaujamus profesinius gebėjimus ir, kai taikoma, kad lankė tinkamus mokymus, gali būti pripažinti uosto darbininkais.

76 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą byloje C-471/19 atsakytina taip: SESV 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys tokios nacionalinės reglamentavimo tvarkos, pagal kurią asmenys arba įmonės, norintys vykdyti uosto veiklą tam tikroje uosto teritorijoje, įskaitant veiklą, nesusijusią su laivų pakrovimu ir iškrovimu siaurąja prasme, įpareigojami pasitelkti tik uosto darbininkus, kuriems toks statusas pripažintas pagal tuose reglamentavimo aktuose nustatytas sąlygas ir tvarką, jeigu tos sąlygos ir tvarka, pirma, grindžiamos objektyviais, nediskriminaciniais ir iš anksto žinomais kriterijais, leidžiančiais kitų valstybių narių uosto darbininkams įrodyti, kad savo kilmės valstybėje atitinka reikalavimus, lygiaverčius tiems, kurie taikomi nacionaliniams uosto darbininkams, ir, antra, nenustato riboto darbininkų, kurie tokie gali būti pripažinti, kontingento.

Dėl antrojo klausimo byloje C-471/19

77 Antrasis klausimas byloje C-471/19 grindžiamas prielaida, kad iš atsakymo į pirmąjį klausimą matyti, jog SESV 49 ir 56 straipsniai draudžia tokią nacionalinę reglamentavimo tvarką, kaip įtvirtintą Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo 1 ir 2 straipsniuose. Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar tokiu atveju jis gali laikinai palikti galioti šiuos straipsnius, kad išvengtų teisinio nesaugumo ir socialinės įtampos atitinkamoje valstybėje narėje.

78 Iš atsakymo į pirmąjį klausimą matyti, kad tokios nacionalinės nuostatos, kaip Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo 1 ir 2 straipsniai, savaime nėra nesuderinamos su SESV 49 ir 56 straipsniuose įtvirtintomis laisvėmis, o taikant tokias nuostatas nustatytos tvarkos suderinamumo su šiomis laisvėmis vertinimas reikalauja vadovautis bendru požiūriu, atsižvelgiant į visas tokios sistemos įgyvendinimo sąlygas ir tvarką.

79 Šiomis aplinkybėmis į antrąjį prejudicinį klausimą byloje C-471/19 atsakyti nereikia.

Dėl prejudicinių klausimų byloje C-407/19

Pirminės pastabos

80 Prejudicinių klausimų byloje C-407/19 paskirtis – padėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui šioje byloje įvertinti įvairių 2004 m. Karaliaus dekreto, kuriame nustatyta Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo nuostatų įgyvendinimo tvarka, suderinamumą su Sąjungos teise. Tam nacionalinis teismas nurodo įvairias Sutartyje garantuojamas judėjimo laisves.

81 Pirma, iš atsakymo į pirmąjį prejudicinį klausimą byloje C-471/19 matyti, kad ta reglamentavimo tvarka patenka į įsteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas, užtikrinamas atitinkamai pagal SESV 49 ir 56 straipsnius, taikymo sritį.

82 Antra, reikia patikslinti, kad ši reglamentavimo tvarka patenka ir į SESV 45 straipsnio taikymo sritį. Faktiškai šia nuostata gali remtis ne tik patys darbuotojai, bet ir jų darbdaviai. Tam, kad darbuotojų teisė būti įdarbintiems ir dirbti nepatiriant diskriminacijos būtų veiksminga ir naudinga, darbdaviai turi turėti teisę juos įdarbinti, laikydamiesi laisvą darbuotojų judėjimą reglamentuojančių teisės normų (2013 m. balandžio 16 d. Sprendimo *Las*, C-202/11, EU:C:2013:239, 18 punktas). Visos SESV nuostatos laisvo asmenų judėjimo srityje skirtos valstybių narių piliečių visų rūšių profesinės veiklos vykdymui Sąjungos teritorijoje palengvinti ir jos draudžia priemones, dėl kurių šie piliečiai galėtų patekti į nepalankią padėtį, kai jie kitos valstybės narės teritorijoje nori užsiimti ekonomine veikla. Taigi pagal šias nuostatas, pirmiausia pagal SESV 45 straipsnį, draudžiama bet kokia priemonė, kuri, nors ir taikoma nediskriminuojant dėl pilietybės, gali kliudyti Sąjungos piliečiams pasinaudoti Sutartyje garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis arba dėl kurios naudojimasis jomis gali tapti mažiau patrauklus (2013 m. balandžio 16 d. Sprendimo *Las*, C-202/11, EU:C:2013:239, 19 ir 20 punktai).

83 Trečia, nors byloje C-407/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimuose taip pat nurodė SESV 34 ir 35 straipsnius, skirtus laisvam prekių judėjimui, vis dėlto konstatuotina, kad jis nepateikė jokios informacijos apie nacionalinės reglamentavimo tvarkos, kaip antai nurodytos šiuose klausimuose, konkretų poveikį šiai laisvei.

84 Bet kuriuo atveju primintina, kad tuomet, kai nacionalinė priemonė daro įtaką tiek laisvei teikti paslaugas, tiek laisvam prekių judėjimui, Teisingumo Teismas šią priemonę nagrinėja iš esmės atsižvelgdamas tik į vieną iš šių dviejų pagrindinių laisvių, jeigu paaiškėja, kad bylos aplinkybėmis viena iš jų yra papildoma kitos atžvilgiu ir gali būti su ja susieta (2004 m. spalio 14 d. Sprendimo *Omega*, C-36/02, EU:C:2004:614, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

85 Tas pats turi galioti ir kalbant apie priemonę, darančią poveikį tiek įsisteigimo laisvei arba laisvam darbuotojų judėjimui, tiek laisvam prekių judėjimui.

86 Vis dėlto darant prielaidą, kad nacionalinė reglamentavimo tvarka, kaip antai nurodyta šio sprendimo 80 punkte, gali riboti ir laisvą prekių judėjimą, nes uosto darbininkai taip pat teikia paslaugas, susijusias su prekių, gabenamų tranzitu per uostus, vežimu, akivaizdu, kad toks apribojimas būtų antraeilis, palyginti su laisvo darbuotojų bei paslaugų judėjimo apribojimais ir įsisteigimo laisvės apribojimais.

87 Ketvirta, nors byloje C-407/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismui užduotuose klausimuose nurodo SESV 101, 102 ir 106 straipsnius, jis nepateikė pakankamai paaiškinimų, kurie leistų Teisingumo Teismui įvertinti, ar šios nuostatos turi būti aiškinamos kaip draudžiančios tokią nacionalinę reglamentavimo tvarką, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje.

88 Pirmiausia pažymėtina, kaip savo išvados 38 punkte priminė generalinis advokatas, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog tokia reglamentavimo tvarka, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią asmenys įpareigojami uosto darbams vykdyti pasitelkti išimtinai pripažintus uosto darbininkus, nepatenka į SESV 101, 102 straipsnių ir 106 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, nes uosto darbininkai, net vertinant juos kaip kolektyvą, nelaikytini „įmonėmis“, kaip jos suprantamos pagal šias nuostatas (šiuo klausimu žr. 1999 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Becu ir kt.*, C-22/98, EU:C:1999:419, 27, 30 ir 31 punktus).

89 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, prejudicinius klausimus byloje C-407/19 reikia nagrinėti atsižvelgiant tik į SESV 45, 49 ir 56 straipsnius.

90 Iš šio sprendimo 59 ir 60 punktų matyti, kad tokia valstybės narės reglamentavimo tvarka, kuri, kaip ir Įstatymo dėl uosto darbo organizavimo 1 ir 2 straipsniai, įpareigoja įmones nerezidentes, kurios nori toje valstybėje narėje įsisteigti, kad galėtų vykdyti uosto veiklą, arba teikti uosto paslaugas neįsisteigusios, pasitelkti tik pagal tą reglamentavimo tvarką pripažintus uosto darbininkus, lemia pagal SESV 49 ir 56 straipsnius garantuojamų laisvių ribojimą.

91 Tokia reglamentavimo tvarka gali turėti atgrasomąjį poveikį kitų valstybių narių darbuotojams ir darbdaviams, todėl laikytina ir SESV 45 straipsnyje įtvirtinto laisvo darbuotojų judėjimo apribojimu (pagal analogiją žr. 2013 m. balandžio 16 d. Sprendimo *Las*, C-202/11, EU:C:2013:239, 22 punktą).

92 Be to, iš šio sprendimo 61 ir 63 punktų atitinkamai matyti, kad tokie apribojimai gali būti pateisinami privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, o Belgijos vyriausybės rašytinėse pastabose nurodytas tikslas užtikrinti saugą uosto teritorijose ir užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams darbe gali būti vienas iš tokių šiuos apribojimus pateisinančių pagrindų, jeigu jis yra būtinas ir proporcingas siekiamam tikslui.

93 Taigi reikia išnagrinėti, ar kiekviena iš bylos C-407/19 prejudiciniuose klausimuose nurodytų priemonių yra būtina ir proporcinga ankstesniame punkte nurodytam tikslui.

Dėl pirmojo klausimo, antrojo klausimo d punkto, trečiojo ir ketvirtojo klausimų

94 Pirmuoju klausimu, antrojo klausimo d punktu, trečiuoju ir ketvirtuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, byloje C-407/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinę reglamentavimo tvarką, pagal kurią:

– uosto darbininkus pripažįsta administracinė komisija, kurią paritetiniais pagrindais sudaro darbdavių organizacijų ir darbuotojų organizacijų paskirti nariai,

– ši komisija, atsižvelgdama į darbo jėgos poreikį, taip pat sprendžia, ar pripažinti darbininkai turi būti įtraukti į uosto darbininkų kontingentą,

– į šį kontingentą neįtrauktų uosto darbininkų pripažinimo trukmė apribojama pagal jų darbo sutarties, kuri turi būti neterminuota, trukmę, turint omenyje tai, kad pagal pereinamojo laikotarpio nuostatą šis statusas pirmuoju etapu laipsniškai pripažįstamas uosto darbininkams, kurių darbo sutarties trukmė yra vis trumpesnė, o antruoju etapu – tiems, kurie turi bet kokios trukmės darbo sutartį,

– nenumatyta jokio maksimalaus termino, per kurį minėta komisija turi priimti sprendimą, ir

– numatyta galimybė tik teismine tvarka apskųsti tos pačios komisijos sprendimą dėl uosto darbininko pripažinimo.

95 Pirma, dėl administracinės komisijos sudėties pažymėtina, kad tiek, kiek uosto darbininkų pripažinimo reikalavimu siekiama, kaip matyti iš šio sprendimo 92 punkto, užtikrinti saugą uosto zonose ir užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams darbe, tokia reglamentavimo tvarka, pagal kurią darbininkus pripažįsta administracinis organas, kurį paritetiniais pagrindais sudaro darbdavių ir darbuotojų organizacijų paskirti nariai, nėra būtina ir tinkama šiam tikslui pasiekti.

96 Nėra garantijos, kad minėtų organizacijų paskirti šio organo nariai turės žinių, būtinų siekiant nustatyti, ar uosto darbininkas atitinka pripažinimo kriterijus, keliamus jo tinkamumui saugiai vykdyti jam tenkančias užduotis.

97 Be to, kaip generalinis advokatas nurodė išvados 126–128 punktuose, nors už uosto darbininkų pripažinimą atsakingo organo narius skiria rinkoje jau veikiantys subjektai, konkrečiai organizacija, atstovaujanti jau pripažintiems uosto darbininkams, kurie dėl laisvų darbo vietų gali konkuruoti su pripažinti prašančiais darbininkais, gali kilti abejonių dėl šių narių nešališkumo ir dėl to, ar jie galės išnagrinėti prašymus objektyviai, skaidriai ir nediskriminuodami (pagal analogiją žr. 2002 m. sausio 15 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-439/99, EU:C:2002:14, 39 punktą; 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, 51 punktą ir 2013 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Ottica New Line*, C-539/11, EU:C:2013:591, 53 ir 54 punktus).

98 Antra, tai, kad nėra protingo termino, per kurį už uostų darbininkų pripažinimą atsakingas organas turi priimti sprendimą, taip pat neatrodo būtina ir tinkama siekiant tikslo užtikrinti saugą uosto teritorijose ir užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams darbe.

99 Priešingai, dėl to, kad nėra tokio termino, gali kilti pavojus, kad bus savavališkai atsisakoma pripažinti reikalaujamų savybių turintį uosto darbininką, vien siekiant apriboti konkurenciją atitinkamoje darbo rinkoje.

100 Trečia, dėl aplinkybės, kad, kaip nurodo byloje C-407/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, už uosto darbininkų pripažinimą atsakingos komisijos sprendimus galima apskųsti tik teismine tvarka, pažymėtina, kad priemonė, kuria apribojama kuri nors pagrindinė laisvė, gali būti pripažinta proporcinga siekiamam tikslui tik jeigu jai gali būti taikoma pagal Chartijos 47 straipsnį garantuojama veiksminga teisminė kontrolė (šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 8 d. Sprendimo *PI*, C-230/18, EU:C:2019:383, 78–81 punktus).

101 Byloje C-407/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prireikus turi patikrinti, ar numatyta galimybė teismine tvarka apskųsti administracinės komisijos sprendimus atitinka tokios kontrolės reikalavimus.

102 Vis dėlto tai, kad nėra numatyta jokios galimybės administracinei institucijai apskųsti sprendimus dėl uostų darbininkų pripažinimo, negali sukelti abejonių dėl nacionalinės priemonės, pagal kurią toks pripažinimas tampa privalomas, būtinumo ir proporcingumo.

103 Ketvirta, kalbant apie pripažintų uosto darbininkų įtraukimą į darbuotojų kontingentą administracinės komisijos sprendimu, pažymėtina, kad iš nacionalinio teismo byloje C-407/19 pateiktos informacijos matyti, jog 2004 m. Karaliaus dekrete numatyta grupė nėra griežtas kontingentas, kaip antai nurodyta šio sprendimo 74 punkte, nes, kaip išplaukia iš šio Karaliaus dekreto 2 straipsnio 3 dalies, į tą grupę neįtraukti darbininkai pagal darbo sutartį gali būti įdarbinti kaip uosto darbininkai.

104 Vis dėlto iš pastarosios nuostatos ir iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išdėstytos informacijos matyti, kad į grupę neįtraukti darbininkai pripažįstami jų darbo sutarties galiojimo laikotarpiui, o pagal 2004 m. Karaliaus dekreto 2 straipsnio 2 dalį į grupę priimti uosto darbininkai gali būti pripažįstami neribotam laikui.

105 Be to, pagal 2004 m. Karaliaus dekreto 13/1 straipsnio pereinamojo laikotarpio nuostatą į grupę neįtrauktų darbuotojų galimybė būti pripažintiems iš pradžių buvo suteikta tik uosto darbininkams, su kuriais sudaryta neterminuota darbo sutartis, ir palaipsniui išplėsta iki uosto darbininkų, turinčių vis trumpesnę terminuotą darbo sutartį. Tik nuo 2020 m. liepos 1 d. visi uosto darbuotojai, su kuriais sudaryta darbo sutartis, gali būti tokie pripažinti, neatsižvelgiant į jų darbo sutarties trukmę.

106 Šiuo klausimu pažymėtina, kad nacionalinė reglamentavimo tvarka, pagal kurią uosto darbininkų pripažinimas turi būti atnaujinamas tinkamais intervalais, nėra nesuderinama su tikslu užtikrinti saugą uosto teritorijose ir užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams darbe, nes reikalavimas periodiškai atnaujinti pripažinimą leidžia užtikrinti, kad uosto darbininkai išsaugos gebėjimus, būtinus jiems tenkančioms užduotims saugiai atlikti.

107 Vis dėlto reglamentavimo tvarka, pagal kurią tik dalis uosto darbininkų gali būti pripažįstami neterminuotam laikotarpiui, o kai kurių kitų uosto darbininkų pripažinimas automatiškai nustoja galioti pasibaigus jų darbo sutarčiai, net jeigu ji buvo sudaryta trumpam laikotarpiui, todėl jie privalo iš naujo atlikti pripažinimo procedūrą, kaskart sudarydami naują darbo sutartį, nėra tinkama ir būtina pirmesniame punkte nurodytam tikslui pasiekti.

108 Iš tiesų nėra priežasčių, galinčių pateisinti skirtingą abiejų kategorijų uosto darbininkų, kurių padėtis visiškai panaši, vertinimą saugos darbo vietoje požiūriu.

109 Taip yra juo labiau todėl, kad, kaip savo išvados 157 punkte pažymėjo generalinis advokatas, dauguma uosto darbų yra trumpalaikiai.

110 Per šio sprendimo 105 punkte nurodytą pereinamąjį laikotarpį tik į grupę įtraukti uosto darbininkai turės galimybę sudaryti trumpalaikes darbo sutartis, o tai praktiškai lemia, kad šią grupę sudaro ribotas skaičius uosto darbininkų, kuriuos reikia pasitelkti privaloma tvarka. Šio sprendimo 74 punkte jau buvo pažymėta, kad toks kontingentas yra neproporcinga priemonė, atsižvelgiant į tikslą užtikrinti saugą uostų teritorijose, ir negali būti pateisinama šiuo tikslu.

111 Be to, net pasibaigus pereinamajam laikotarpiui tai, kad į grupę neįtraukti uosto darbininkai turi būti iš naujo pripažįstami kaskart, kai sudaro naują darbo sutartį, nors, kai sudarinėjo ankstesnę trumpalaikę darbo sutartį, jau buvo pripažinti, yra SESV 45, 49 ir 56 straipsniuose įtvirtintų laisvių apribojimas, kuris negali būti pateisinamas pirmesniame punkte nurodytu tikslu.

112 Faktiškai negalima pagrįstai manyti, kad tokie darbininkai, praėjus nedaug laiko nuo jų pripažinimo uosto darbininkais, galėjo prarasti gebėjimus ir savybes, kurie visai neseniai pateisino tokį pripažinimą.

113 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą, antrojo klausimo d punktą, trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus byloje C-407/19 atsakytina, kad SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinę reglamentavimo tvarką, pagal kurią:

– uosto darbininkus pripažįsta administracinė komisija, kurią paritetiniais pagrindais sudaro darbdavių organizacijų ir darbuotojų organizacijų paskirti nariai,

– ši komisija, atsižvelgdama į darbo jėgos poreikį, taip pat sprendžia, ar pripažinti darbininkai turi būti įtraukti į uosto darbininkų kontingentą, o į šį kontingentą neįtrauktų uosto darbininkų pripažinimo trukmė apribojama pagal jų darbo sutarties trukmę, todėl kaskart sudarant naują sutartį turi būti pradėta nauja pripažinimo procedūra,

– nenumatyta jokio maksimalaus termino, per kurį minėta komisija turi priimti sprendimą.

Dėl antrojo klausimo a–c punktų

114 Antrojo klausimo a–c punktais byloje C-407/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinę reglamentavimo tvarką, pagal kurią darbininkas, siekiantis būti pripažintas uosto darbininku, privalo atitikti toliau nurodytus kriterijus, nebent gali įrodyti, kad kitoje valstybėje narėje atitinka panašius reikalavimus, t. y. jis yra:

– išorinės prevencijos ir saugos darbe tarnybos, kuriai priklauso organizacija, kurios nariai privaloma tvarka turi būti visi atitinkamose uosto teritorijose veikiantys darbdaviai, pripažintas pagal sveikatos būklę tinkamas dirbti uosto darbus,

– išlaikęs psichotechninius egzaminus, kuriuos surengė tos darbdavių organizacijos paskirtas organas,

– išklausęs trijų savaičių darbų saugos parengiamuosius kursus, kurių paskirtis – įgyti profesinę kvalifikaciją, ir

– išlaikęs baigiamąjį tų mokymų egzaminą.

115 Kaip savo išvados 140 punkte pažymėjo generalinis advokatas, reikalavimai dėl tinkamumo pagal sveikatos būklę, psichologinio testo išlaikymo ir išankstinio profesinio mokymo yra iš esmės tinkami reikalavimai, galintys užtikrinti saugą uostų teritorijose, ir proporcingi tokiam tikslui.

116 Kaip savo rašytinėse pastabose teigia Belgijos vyriausybė, tokie reikalavimai suteikia pagrįstų garantijų, kad uosto darbus kuo saugiau atliks darbininkai, gebantys tinkamai įvertinti situaciją, baigę mokymus ir tinkamai motyvuoti, kad sumažėtų nelaimingų atsitikimų darbe skaičius ir kita su prekių tvarkymu susijusi rizika visuomenės saugumui.

117 Aplinkybė, kad kandidatų, siekiančių būti pripažintais uosto darbininkais, tinkamumą pagal sveikatos būklę tikrina prevencijos ir saugos darbe tarnyba, kuriai priklauso atitinkamos uosto teritorijos darbdavių organizacija, ir kad būtent ši organizacija paskiria organą, atsakingą atlikti psichotechninius testus, kuriuos šie kandidatai turi išlaikyti, kad būtų pripažinti, pati savaime negali kelti abejonių dėl šių reikalavimų tinkamumo ir proporcingumo.

118 Vis dėlto, kaip savo išvados 141 punkte pažymėjo generalinis advokatas, šios medicininės patikros, testai ar egzaminai turi būti atliekami skaidriai, objektyviai ir nešališkai, kad juos būtų galima pripažinti būtinais ir proporcingais siekiamam tikslui.

119 Taigi byloje C-407/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar darbdavių organizacijos ir tinkamais atvejais – pripažintų uostų darbininkų profesinių sąjungų vaidmuo skiriant organus, atsakingus už tokių patikrų, testų ir egzaminų atlikimą, gali konkrečiomis pagrindinės bylos aplinkybėmis kelti abejonių dėl šių patikrų, testų ar egzaminų skaidrumo, objektyvumo ir nešališkumo.

120 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrojo klausimo a–c punktus reikia atsakyti taip, kad SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys nacionalinės reglamentavimo tvarkos, pagal kurią darbininkas, siekiantis būti pripažintas uosto darbininku, privalo atitikti toliau nurodytus kriterijus, nebent gali įrodyti, kad kitoje valstybėje narėje atitinka panašius reikalavimus, t. y. jis yra:

– išorinės prevencijos ir saugos darbe tarnybos, kuriai priklauso organizacija, kurios nariai privaloma tvarka turi būti visi atitinkamose uosto teritorijose veikiantys darbdaviai, pripažintas pagal sveikatos būklę tinkamas dirbti uosto darbus,

– išlaikęs psichotechninius egzaminus, kuriuos surengė tos darbdavių organizacijos paskirtas organas,

– išklausęs trijų savaičių darbų saugos parengiamuosius kursus, kurių paskirtis – įgyti profesinę kvalifikaciją, ir

– išlaikęs baigiamąjį egzaminą,

jeigu darbdavių organizacijai ir tinkamais atvejais – pripažintų uostų darbininkų profesinėms sąjungoms pavesta funkcija skirti organus, atsakingus už tokių patikrų, testų ir egzaminų atlikimą, nekelia abejonių dėl šių patikrų, testų ar egzaminų skaidrumo, objektyvumo ir nešališkumo.

Dėl penktojo klausimo

121 Penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinio reglamentavimo aktus, pagal kuriuos uosto darbininkai, kuriems toks statusas buvo pripažintas pagal teisinę tvarką, jiems taikytą iki šių reglamentavimo aktų įsigaliojimo, pagal tuos reglamentavimo aktus išsaugo pripažintų uosto darbininkų statusą ir yra įtraukiami į minėtuose aktuose numatytą uosto darbininkų kontingentą.

122 Atsižvelgiant į tai, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 62 punkto, uosto darbininkų pripažinimo sistemos, aprašytos byloje C-407/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, tikslas užtikrinti saugą uosto teritorijose ir užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams darbe, tokie nacionalinio reglamentavimo aktai, pagal kuriuos uosto darbininkai, kuriems toks statusas pripažintas pagal analogišką ankstesnę tvarką, lieka pripažinti pagal naują tvarką, nėra netinkami užsibrėžtam tikslui pasiekti ar neproporcingi šiam tikslui.

123 Iš tiesų galima pagrįstai daryti prielaidą, kad pagal ankstesnę tvarką jau pripažinti uosto darbininkai turi gebėjimų ir savybių, būtinų saugai uostų teritorijose užtikrinti.

124 Iš byloje C-407/19 nacionalinio teismo pateiktos informacijos matyti, kad jo penktasis klausimas grindžiamas ieškovių pagrindinėje byloje jam išdėstytais argumentais, pagal kuriuos dėl tokios priemonės, kaip nurodyta šio sprendimo 121 punkte, darbdavys gali netekti galimybės tiesiogiai, t. y. ne iš grupės, įdarbinti jau pripažintus uosto darbininkus, nes jie nebūtų linkę darbo sutarties sudarymo tikslais pasitraukti iš šios grupės, atsižvelgiant į tai, kad tokiu atveju netektų pripažinto statuso.

125 Vis dėlto tokių argumentų kritika nukreipta ne į tai, kad uosto darbininkai pagal naująją tvarką išsaugo statusą, jiems pripažintą pagal ankstesnę teisinę tvarką, o į tai, kad toks statusas neišsaugomas, kai atitinkamas darbininkas pasitraukia iš grupės, siekdamas sudaryti darbo sutartį tiesiogiai su darbdaviu.

126 Vadovaujantis šiuo požiūriu ir, kaip matyti iš šio sprendimo 113 punkto, pagal SESV 45, 49 ir 56 straipsnius draudžiama nacionalinė reglamentavimo tvarka, pagal kurią pripažintam, bet į joje numatytą darbuotojų kontingentą neįtrauktam uosto darbininkui turi būti taikoma nauja pripažinimo procedūra dėl kiekvienos naujos jo sudarytos darbo sutarties.

127 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į penktąjį klausimą byloje C-407/19 reikia atsakyti taip, kad SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys nacionalinio reglamentavimo aktų, pagal kuriuos uosto darbininkai, kuriems toks statusas buvo pripažintas pagal teisinę tvarką, jiems taikytą iki šių reglamentavimo aktų įsigaliojimo, pagal tuos aktus išsaugo pripažintų uosto darbininkų statusą ir yra įtraukiami į minėtuose aktuose numatytą uosto darbininkų kontingentą.

Dėl šeštojo klausimo

128 Šeštuoju klausimu byloje C-407/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinę reglamentavimo tvarką, numatančią, kad uosto darbininko įtraukimui į kitos uosto teritorijos nei ta, kurioje jis buvo pripažintas, darbuotojų kontingentą taikomos kolektyvinėje sutartyje nustatytos sąlygos ir tvarka.

129 Pirmiausia pažymėtina, kad tokios nustatytos sąlygos ir tvarka nepašalinamos iš minėtų straipsnių taikymo srities vien dėl to, kad jos nustatytos kolektyvinėje sutartyje (šiuo klausimu žr. 2007 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *International Transport Workers' Federation ir Finnish Seamen's Union*, C-438/05, EU:C:2007:772, 33 ir 34 punktus).

130 Šiuo klausimu pasakytina, kad nacionalinė reglamentavimo tvarka, pagal kurią pripažinto uosto darbininko galimybė dirbti kitoje uosto teritorijoje nei ta, kurioje jis buvo pripažintas, susiejama su sąlygomis, nustatytomis įstatyme ar kolektyvinėje sutartyje, lemia tiek laisvo darbuotojų judėjimo, tiek įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas apribojimą.

131 Tokia reglamentavimo tvarka faktiškai riboja tiek uosto darbininko laisvę dirbti keliose skirtingose uostų teritorijose, tiek įmonės, įsisteigusios tam tikroje uosto teritorijoje arba norinčios joje teikti paslaugas, galimybę naudotis pasirinkto uosto darbininko, pripažinto kitoje uosto teritorijoje, paslaugomis.

132 Vis dėlto Belgijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose teigia, kad pagal 2004 m. Karaliaus dekreto 4 straipsnio 2 dalį uosto darbininkų pripažinimas galioja kiekvienoje uosto teritorijoje, išskyrus atvejus, kai jis priklauso konkrečios uosto teritorijos grupei. Pastaruoju atveju perėjimas iš vienos uosto teritorijos į kitą priklauso nuo darbo jėgos poreikio ir galimybės pasinaudoti darbuotojų rezervo sąrašu. Taigi ši nuostata tik užkerta kelią galimybei, kad į grupę įtrauktas uosto darbininkas tuo pačiu metu nedirbtų kaip nepriklausantis grupei, nesvarbu, ar tai būtų ta pati, ar kita uosto teritorija. Vis dėlto galimybę dirbti kitoje uosto teritorijoje turi kiekvienas pripažintas grupei nepriklausantis uosto darbuotojas.

133 Šiuo klausimu reikia, pirma, patikslinti, kad tokia reglamentavimo tvarka gali būti laikoma pagal SESV 45, 49 ir 56 straipsnius garantuojamų laisvių apribojimu, net jeigu ji taikoma tik ribotam darbuotojų skaičiui.

134 Antra, atsižvelgiant į šio sprendimo 132 punkte išdėstytą informaciją, pažymėtina: kadangi uosto darbininkų grupės, kaip tai suprantama pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamą reglamentavimo tvarką, paskirtis yra patenkinti specializuotos darbo jėgos poreikį kiekvienoje atitinkamos valstybės narės uosto teritorijoje, šiomis aplinkybėmis uosto darbininkų perėjimo iš vienos teritorijos grupės į kitą susiejimas su sąlygomis ir tvarka, kuriomis siekiama užtikrinti pakankamą darbo jėgos kiekį grupėje, gali būti pateisinamas atsižvelgiant į teisėtą tikslą užtikrinti saugą kiekvienoje uosto teritorijoje. Tokias sąlygas numatanti priemonė faktiškai galėtų, be kita ko, padėti užtikrinti, kad nuolat būtų tam tikras minimalus skaičius kvalifikuotų darbuotojų, galinčių garantuoti saugų uosto veikimą. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar tokia priemonė yra būtina ir proporcinga šiam tikslui.

135 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į šeštąjį klausimą byloje C-407/19 reikia atsakyti taip, kad SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys nacionalinės reglamentavimo tvarkos, numatančios, kad uosto darbininko įtraukimui į kitos uosto teritorijos nei ta, kurioje jis buvo pripažintas, darbuotojų kontingentą taikomos kolektyvinėje sutartyje nustatytos sąlygos ir tvarka, jeigu jos yra būtinos ir proporcingos atsižvelgiant į tikslą užtikrinti saugą kiekvienoje uosto teritorijoje, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl septintojo klausimo

136 Septintuoju klausimu byloje C-407/19 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinę reglamentavimo tvarką, numatančią, kad logistiniai darbuotojai privalo turėti „saugos sertifikatą“, kuris išduodamas pateikus asmens tapatybės kortelę ir darbo sutartį ir kurio išdavimo tvarka ir gavimo procedūra nustatoma kolektyvinėje sutartyje.

137 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia nustatyti, ar su SESV 45, 49 ir 56 straipsniais suderinama nacionalinė reglamentavimo tvarka, kurioje tik numatyta, kad „saugos sertifikatas“, kurį privalo turėti tam tikroje uosto teritorijoje dirbantys logistikos darbuotojai, išduodamas jiems pateikus tapatybės kortelę ir darbo sutartį, o kitos šio sertifikato išdavimo sąlygos ir procedūra, kurios reikia laikytis norint gauti šį dokumentą, turi būti nustatytos kolektyvinėje sutartyje.

138 Šiuo klausimu pažymėtina, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 129 punkto, nors pagal SESV 45, 49 ir 56 straipsnius iš principo nedraudžiama darbo sąlygas tam tikroje valstybėje narėje nustatyti kolektyvinėse sutartyse, vis dėlto taip nustatytos sąlygos nėra pašalintos iš šių straipsnių taikymo srities.

139 Vertinant minėtuose straipsniuose įtvirtintų laisvių apribojimų, kylančių iš reikalavimo kiekvienam uosto teritorijoje dirbančiam logistikos darbuotojui turėti „saugos sertifikatą“, proporcingumą ir būtinumą, būtinai reikia atsižvelgti į konkrečią šio sertifikato išdavimo tvarką ir į kolektyvinėje sutartyje nustatytą procedūrą, kurios turi būti laikomasi šiuo tikslu.

140 Atliekant šį vertinimą, reikia patikrinti, ar tokio sertifikato išdavimo sąlygos išimtinai siejamos su klausimu, ar atitinkamas logistikos darbuotojas turi savybių ir gebėjimų, reikalingų saugai uosto teritorijose užtikrinti, ir ar numatyta šio sertifikato gavimo procedūra nelemia nepagrįstos ir neproporcingos administracinės naštos.

141 Konkrečiai kalbant, dėl reikalavimo, kad „saugos sertifikatas“ išduodamas suinteresuotajam asmeniui pateikus darbo sutartį, atitinkamas darbdavys arba darbuotojas galėtų būti įpareigotas prašyti išduoti naują sertifikatą kaskart, kai sudaroma nauja darbo sutartis. Kadangi, kaip matyti iš šio sprendimo 109 punkto, dauguma uosto darbų yra trumpalaikiai, toks reikalavimas galėtų būti perteklinis ir neproporcingas. Kaip savo rašytinėse pastabose teigia Komisija, pakaktų numatyti, kad toks sertifikatas bus periodiškai atnaujinamas, kartu nustatant, kad jis lieka galioti nutraukus trumpalaikę darbo sutartį.

142 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į septintąjį klausimą byloje C-407/19 reikia atsakyti taip, kad SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys nacionalinės reglamentavimo tvarkos, numatančios, kad logistiniai darbuotojai privalo turėti „saugos sertifikatą“, kuris išduodamas pateikus asmens tapatybės kortelę ir darbo sutartį ir kurio išdavimo tvarka ir gavimo procedūra nustatoma kolektyvinėje sutartyje, jeigu tokio sertifikato išdavimo sąlygos yra būtinos ir proporcingos tikslui užtikrinti saugą uosto teritorijose, o numatyta jo gavimo procedūra nelemia nepagrįstos ir neproporcingos administracinės naštos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

143 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų nagrinėjamose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šie teismai. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. **SESV 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys tokios nacionalinės reglamentavimo tvarkos, pagal kurią asmenys arba įmonės, norintys vykdyti uosto veiklą tam tikroje uosto teritorijoje, įskaitant veiklą, nesusijusią su laivų pakrovimu ir iškrovimu siaurąja prasme, įpareigojami pasitelkti tik uosto darbininkus, kuriems toks statusas pripažintas pagal tuose reglamentavimo aktuose nustatytas sąlygas ir tvarką, jeigu tos sąlygos ir tvarka, pirma, grindžiamos skaidriais, objektyviais, nediskriminaciniais ir iš anksto žinomais kriterijais, leidžiančiais kitų valstybių narių uosto darbininkams įrodyti, kad savo kilmės valstybėje atitinka reikalavimus, lygiaverčius tiems, kurie taikomi nacionaliniams uosto darbininkams, ir, antra, nenustato riboto darbininkų, kurie tokie gali būti pripažinti, kontingento.**

2. **SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinę reglamentavimo tvarką, pagal kurią:**

   – **uosto darbininkus pripažįsta administracinė komisija, kurią paritetiniais pagrindais sudaro darbdavių organizacijų ir darbuotojų organizacijų paskirti nariai,**

   – **ši komisija, atsižvelgdama į darbo jėgos poreikį, taip pat sprendžia, ar pripažinti darbininkai turi būti įtraukti į uosto darbininkų kontingentą, o į šį kontingentą neįtrauktų uosto darbininkų pripažinimo trukmė apribojama pagal jų darbo sutarties trukmę, todėl kaskart sudarant naują sutartį turi būti pradėta nauja pripažinimo procedūra, ir**

   – **nenumatyta jokio maksimalaus termino, per kurį minėta komisija turi priimti sprendimą.**

3. **SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys nacionalinės reglamentavimo tvarkos, pagal kurią darbininkas, siekiantis būti pripažintas uosto darbininku, privalo atitikti toliau nurodytus kriterijus, nebent gali įrodyti, kad kitoje valstybėje narėje atitinka panašius reikalavimus, t. y. jis yra:**

   – **išorinės prevencijos ir saugos darbe tarnybos, kuriai priklauso organizacija, kurios nariai privaloma tvarka turi būti visi atitinkamose uosto teritorijose veikiantys darbdaviai, pripažintas pagal sveikatos būklę tinkamas dirbti uosto darbus,**

   – **išlaikęs psichotechninius egzaminus, kuriuos surengė tos darbdavių organizacijos paskirtas organas,**

   – **išklausęs trijų savaičių darbų saugos parengiamuosius kursus, kurių paskirtis – įgyti profesinę kvalifikaciją, ir**

   – **išlaikęs baigiamąjį egzaminą,**

   jeigu darbdavių organizacijai ir tinkamais atvejais – pripažintų uostų darbininkų profesinėms sąjungoms pavesta funkcija skirti organus, atsakingus už tokių patikrų, testų ir egzaminų atlikimą, nekelia abejonių dėl šių patikrų, testų ar egzaminų skaidrumo, objektyvumo ir nešališkumo.

4. **SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys nacionalinio reglamentavimo aktų, pagal kuriuos uosto darbininkai, kuriems toks statusas buvo pripažintas pagal teisinę tvarką, jiems taikytą iki šių reglamentavimo aktų įsigaliojimo, pagal tuos aktus išsaugo pripažintų uosto darbininkų statusą ir yra įtraukiami į minėtuose aktuose numatytą uosto darbininkų kontingentą.**

5. **SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys nacionalinės reglamentavimo tvarkos, numatančios, kad uosto darbininko įtraukimui į kitos uosto teritorijos nei ta, kurioje jis buvo pripažintas, darbuotojų kontingentą taikomos kolektyvinėje sutartyje nustatytos sąlygos ir tvarka, jeigu jos yra būtinos ir proporcingos atsižvelgiant į tikslą užtikrinti saugą kiekvienoje uosto teritorijoje, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.**

6. **SESV 45, 49 ir 56 straipsniai turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys nacionalinės reglamentavimo tvarkos, numatančios, kad logistiniai darbuotojai privalo turėti „saugos sertifikatą“, kuris išduodamas pateikus asmens tapatybės kortelę ir darbo sutartį ir kurio išdavimo tvarka ir gavimo procedūra nustatoma kolektyvinėje sutartyje, jeigu tokio sertifikato išdavimo sąlygos yra būtinos ir proporcingos tikslui užtikrinti saugą uosto teritorijose, o numatyta jo gavimo procedūra nelemia nepagrįstos ir neproporcingos administracinės naštos.**

Parašai.

i — 76, 114, 120 punktuose ir rezoliucinės dalies 1 ir 3 punktuose kalbinio pobūdžio pataisymas padarytas paskelbus šį tekstą pirmą kartą.